

**ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ХАРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ МЕДИЦИНИ
ТА БІОМЕДИЧНИХ НАУК»**

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
Дидактичні системи у вищій школі**

**РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ
ОСВІТНЯ КВАЛІФІКАЦІЯ
ПРОФЕСІЙНА КВАЛІФІКАЦІЯ**

**другий (магістерський)
магістр
01 Освіта / педагогіка
011 Освітні, педагогічні науки
магістр освітніх, педагогічних наук
викладач закладів вищої освіти**

Назва курсу	Дидактичні системи у вищій школі
Веб-сайт для курсу	https://khim.edu.ua/study-program/#1717419510799-bd77d2da-6c9e
Мета й завдання курсу	<p>Мета викладання навчальної дисципліни - оволодіння магістрантами теорією навчання та освіти, особливостями дидактичних систем різного рівня і практикою їхнього проєктування; оволодіння сучасними педагогічними технологіями, дидактичними основами відбору змісту, структурування навчального матеріалу з дисципліни, видів та форм навчальних занять, а також методикою оцінювання ефективності пізнавальної діяльності магістранта, формами і методами навчання.</p> <p>Завданнями вивчення дисципліни - підвищення рівня фахової підготовки магістрантів шляхом ознайомлення їх з основними дидактичними системами у вищій школі; удосконалення загально навчальних умінь – оцінка доцільності використання, ефективності, особливостей побудови та структури дидактичних систем різних видів; усвідомлення магістрантами сутності дидактичних принципів, які необхідні для функціонування дидактичних систем у реальному освітньому процесі вищої школи; оволодіння основними дидактичними поняттями; формування вміння наукового аналізу сутності сучасних дидактичних технологій навчання у вищій школі; набуття умінь та навичок у відборі змісту та моделюванні структури навчальної дисципліни; оволодіння інноваційними освітніми технологіями.</p>
Тривалість курсу	<p>5 кредитів ECTS, 150 годин, в тому числі лекції – 6 год., практичні заняття – 8 год., самостійна робота студента – 136 год.</p> <p>Форма контролю – іспит (1 семестр)</p>
Результати навчання	<p>ЗК6. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.</p> <p>СК7. Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.</p> <p>ПРН8. Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей</p>
Зміст освітнього компонента	<p>Розділ 1. Дидактика вищої школи</p> <p>Тема 1. Характеристика освітнього процесу як дидактичної системи Дидактична система, її компоненти: зміст, мета,</p>

принципи, закономірності, технології, форми, методи, засоби навчання, система контролю й оцінювання результатів навчальної діяльності студентів тощо. Навчання як спосіб організації педагогічного процесу. Єдність учіння та викладання. Структура процесу засвоєння: почуттєве пізнання (живе споглядання); сприйняття; розуміння, осмислення, узагальнення; запам'ятовування й відтворення, застосування знань на практиці. Функції навчання. Знання, вміння, навички та компетенції як результат навчання. Форми навчання у закладах вищої медичної освіти. Дуальна форма навчання.

Тема 2. Закони, закономірності й принципи навчання. Закон і закономірність, співвідношення понять. Закономірності зовнішні й внутрішні. Зовнішні: залежність навчання від суспільних процесів і умов, від соціальної й політичної ситуації, рівня культури й ін. Внутрішні: відбиття зв'язків між компонентами процесу навчання. Принципи навчання як способи досягнення педагогічних цілей з урахуванням закономірностей навчального процесу. Принципи класичні й сучасні. Педагогічні умови реалізації принципів навчання в діяльності викладача медичних університетів.

Тема 3. Форми та методи навчання. Традиційні та інноваційні підходи. Поняття про форми організації навчання у вищій школі. Традиційні форми організації навчання. Інноваційні форми організації навчання. Поняття групової взаємодії. Підготовка і проведення «мозкового» штурму: етапи проведення, правила для учасників. Метод дискусії. Поняття про групову дискусію. Структурування дискусії: введення правил, інструктаж, формулювання питань, моделювання поведінки тощо. Стадії дискусії: визначення теми, цілепокладання, збір інформації, аналіз інформації, підсумки. Ігрові методи навчання: рольові, ділові, імітаційні тощо. Завдання, що вирішуються за допомогою ігор. Підготовка і проведення дидактичних ігор: етапи підготовки, структура гри, правила, хід гри. Специфіка позиції викладача-медика при проведенні дидактичних ігор. Типові помилки при використанні ігрових методів навчання. Підготовка і проведення тренінгу. Види тренінгів: психофізіологічний, психологічний, комунікативний, педагогічний.

Тема 4. Особливості підготовки і проведення лекції. Сутність лекції як методу навчання. Функції лекції. Особливості організації і проведення лекції. Вимоги до лекції: проблемність, науковість, доступність, логічність викладу, емоційність і виразність. Структура лекції. Види лекції. Нетрадиційні види лекцій: проблемна, бінарна, мультимедійна, лекція-пресконференція, лекція-бесіда тощо, методика їх проведення. Діяльність викладача медичних університетів на етапах підготовки і проведення лекції.

Тема 5. Особливості підготовки і проведення занять у вищій школі: семінарські, практичні, лабораторні заняття. Підготовка викладача до проведення семінарського заняття, методика його проведення. Види семінарського заняття. Його завдання. Хід семінарського заняття. Прийоми активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Підготовка викладача до проведення практичного заняття, методика його проведення. Види практичних занять. Розробка практичних завдань. Підготовка викладача до проведення лабораторного заняття, методика його проведення. Вимоги до лабораторних занять.

Розділ 2. Сучасні педагогічні технології

Тема 6. Особливості інноваційної педагогічної діяльності.

	<p>Готовність педагога до інноваційної професійної діяльності. Сутність інноваційної педагогічної діяльності. Класифікація інновацій. Структура та динаміка розвитку освітніх інноваційних процесів. Управління інноваційною діяльністю педагога. Антиінноваційні бар'єри діяльності педагога і шляхи їх подолання. Готовність до інноваційної діяльності як важлива професійна якість педагога. Структура готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Розвиток інноваційної поведінки педагога. Шляхи формування інноваційної поведінки викладача. Акмеологія у педагогічній діяльності.</p> <p>Тема 7. Загальна характеристика педагогічних технологій. Види педагогічних технологій. Педагогічні технології, їх класифікація. Ознаки педагогічної технології. Принципи педагогічної технології. Умови упровадження педагогічних технологій в освітній процес закладу вищої освіти. Технологія особистісно орієнтованого навчання. Особливості особистісно орієнтованої технології й педагогічного співробітництва. Ознаки занять за особистісно орієнтованою технологією навчання: індивідуальний підхід, спирання на особистісний досвід студентів, диференціація навчальних завдань тощо. Індивідуальна освітня траєкторія студента в медичному ЗВО. Студентоцентроване навчання. Матеріально-технічне забезпечення студентоцентрованого підходу в медичній освіті. Технологія проблемного навчання: історія виникнення технології. Мета й умови проблемного навчання. Основні функції та ознаки проблемного навчання. Види та рівні проблемного навчання. Проблемні питання, завдання й ситуації. Основні способи вирішення проблемних завдань. Методи проблемного навчання. Технології аналізу конкретних ситуацій (кейсів). Класифікація ситуацій. Специфіка організації навчання за кейс-технологією. Етапи: підготовчий, ознайомлювальний, аналітичний, підсумковий. Методи вирішення конкретних ситуацій. Джерела ситуацій. Розробка конкретних ситуацій. Вимоги до змісту ситуацій. Ефективність використання педагогічних технологій в освітньому процесі медичних університетів.</p> <p>Тема 8. Технології дистанційного навчання у вищій освіті. Загальна характеристика поняття «дистанційна освіта». Вітчизняний досвід. Дистанційна освіта в Україні. Сучасні тенденції розвитку дистанційного навчання студентів у ЗВО. Світовий досвід: дистанційна освіта в Європі, дистанційна освіта в США. Організація та фінансування дистанційної освіти. Використання елементів дистанційного навчання в закладах вищої медичної освіти.</p> <p>Тема 9. Електронне та мобільне навчання. Поняття електронного навчання в контексті сучасної педагогічної науки. Elearning – перспективна модель навчання в інформаційному суспільстві. Мультимедійна презентація. Робота з електронними підручниками. Використання мобільних цифрових додатків в освітньому процесі вищої медичної школи.</p> <p>Тема 10. Симуляційна освіта у закладах вищої медичної освіти. Загальна характеристика поняття «симуляційна освіта». Симуляційна освіта у системі підготовки медичних фахівців. Методи навчання, що використовуються в симуляційній освіті</p>
<p>Навчальні матеріали</p>	<p>Основна література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи : навч. посіб. / Л. В. Артемова. – К. : Кондор, 2008. – 272 с. 2. Вітвицька, С. С. Основи педагогіки вищої школи / С. С.

	<p>Вітвицька. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 383 с.</p> <p>3. Лекції з педагогіки вищої школи : навч. посіб. / за ред. В. І. Лозової. – Х. : ОВС, 2006. – 496 с.</p> <p>4. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. – Харків, 2016. – 260 с.</p> <p>5. Максименко С. Д. Педагогіка вищої медичної освіти [текст]: підручник / С. Д. Максименко, М. М. Філоненко – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 288 с.</p> <p>6. Педагогіка вищої школи : підручник / В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, І. С. Волощук [та ін.] ; за ред. В. Г. Кременя ; АПН України, Інститут вищої освіти. – К. : Педагогічна думка, 2009. – 256 с.</p> <p>7. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / І. О. Бартенєва, І. М. Михайлова, І. М. Бужина [та ін.] ; Південноукраїнський держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – Одеса : ПДПУ ім. К. Д. Ушинського, 2002. – 344 с.</p> <p>8. Романовський О. Г. Дидактичні системи у вищій школі : навч.-метод. посібник : для студ. денної та заочної форм навч. освітнього ступеня "Магістр" зі спец. 8.18010021 "Педагогіка вищої школи" / О. Г. Романовський, Т. О. Солодовник ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : НТУ "ХПІ", 2016. – 86 с.</p> <p style="text-align: center;">Допоміжна література</p> <p>1. Дичківська, І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібник для студентів вищих навч. закладів / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав. – 2004. – 334 с.</p> <p>2. Кіржнер Л. О. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник / Л. О. Кіржнер, Т. І. Лепейко. – Харків : ХНЕУ, 2006. – 96 с.</p> <p>3. Лекції з педагогіки вищої школи / за ред. В. І. Лозової. – Х. : ОВС, 2006. – 496 с.</p> <p>4. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. / В. М. Нагаєв. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.</p> <p>5. Ортинський, В. Л. Педагогіка вищої школи / В. Л. Ортинський. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 470 с.</p> <p>6. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмельюк, А. В. Семенова [та ін.] ; за ред. З. Н. Курлянд. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2007. – 495 с.</p> <p>7. Фіцула, М. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / М. Фіцула. - 2-ге вид., доп. – К. : Академвидав, 2014. – 456 с.</p>
Необхідне устаткування	<p>Комп'ютер/ноутбук Проектор мультимедійний Доступ до мережі Інтернет</p>
Спільні / індивідуальні види навчальної діяльності	<p>Діяльність студента:</p> <ul style="list-style-type: none"> - опанування теоретичного матеріалу; - виконання завдань практичних робіт; - виконання завдань самостійної роботи; - написання рефератів, творчих робіт;

	<ul style="list-style-type: none"> - самостійне конспектування першоджерел та їх аналіз <p>Передбачається використання наступних форм навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Словесні, наочні методи навчання; - Командні (групові) методи навчання; - Практичні методи навчання <p>Самостійна робота (робота з навчально-методичною літературою, цифрові методи навчання)</p>
Оцінювання (онлайн / очно)	очно / онлайн
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду діяльності)	<p>Критерії оцінювання (у %).</p> <p>Семестрову рейтингову оцінку розраховують, виходячи з критеріїв:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Письмові модульна контрольна робота – 50 %; - результати роботи на практичних заняттях – 40 %; самостійна робота – 10 %.
Забезпечення виконання принципів академічної доброчесності	<p>Роботи здобувачів вищої освіти повинні бути оригінальними дослідженнями чиміркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування, списування є прикладами академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача вищої освіти є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату.</p>